

JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA 2012 - 2016

Yorkshireterrierin rotukohtainen jalostuksen tavoiteohjelma.

Hyväksytty Yorkshireterrieri ry:n hallituksen kokouksessa 4.9.2011

Hyväksytty Yorkshireterrieri ry:n yhdistyskokouksessa XXXX

Hyväksytty SKKY:n vuosikokouksessa _____.

SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt _____.

Sisällysluettelo

1. YHTEENVETO	4
2. RODUN TAUSTA	4
3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA.....	6
4. RODUN NYKYTILANNE	7
4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja	7
4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos	8
4.1.2 Jalostuspohja	9
4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa	13
4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta	13
4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet	13
4.3. Terveys ja lisääntyminen	14
4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet	14
4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet	14
4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt	17
4.3.4 Lisääntyminen	17
4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet	17
4.4. Ulkomuoto	18
4.4.1 Rotumääritelmä.....	18
4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset.....	19
4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus.....	20
4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista.....	20

5. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS	20
5.1 Jalostuksen tavoitteet .....,	20
5.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille	21
5.3 Rotujärjestön toimenpiteet	22
5.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin	22
5.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta	24
6. LÄHTEET	24
7. LIITTEET	24

1. YHTEENVETO

Yorkshireterrieri on varsin terve ja pitkäikäinen koirarotu. Rotumääritelmä on selkeä, pyrkimyksenä jalostaa pieni, terverakenteinen, itsetietoinen ja älykäs koira.

Rodussa esiintyvät terveysongelmat ovat pysyneet enemmän yksilöongelmina kuin koko rodun elinkelpoisuutta uhkaavina laajasti perimässä levinneinä sairauksina. Jalostuksessa tulee pyrkiä mahdollisimman terveisiin ja pitkäikäisiin koiriin. Yorkshireterrierin tärkein tehtävä on olla seurakoira ja kumppani ihmiselle.

Suomalaisten yorkshireterrierien yleisestä laadusta on erittäin vaikea tehdä johtopäätöksiä, koska näyttelyissä käy alle 15% Suomessa syntyneistä rekisteröidyistä pennuista. Tällainen määrä ei kuvaa rodun todellista tilaa.

Hyvän kysynnän vuoksi kasvattajat eivät ole riippuvaisia yhdistyksen pentuvälityksestä, ja näin ollen jalostuksen tavoiteohjelmallakin on vain rajallinen vaikutus koko rodun piirissä tapahtuvaan jalostustoimintaan.

Rodun kannalta suurin ongelma on, etteivät kasvattajat noudata yhdistyksen suosituksia jalostusyhdistelmissään. Tässä tilanteessa jalostuksen pitkäjännitteinen ohjaaminen on haasteellista. Yhdistyksen tehtäväksi onkin jäänyt tulosten kirjaaminen ja tilanteen tarkkailu jälkikäteen. Tällä hetkellä yhdistys kokee tärkeimmäksi tehtäväkseen luotettavien terveystietojen keräämisen sekä tiedotus- ja valistustyön, minkä kautta yhdistys voi vaikuttaa jalostuksen ohjaukseen tulevaisuudessa.

2. RODUN TAUSTA

Yorkshireterrieri kehitettiin 1800-luvun lopulla Englannissa suunnitelmallisena jalostustyönä. Se syntyi englantilaisten ja skotlantilaisten terrierien risteytyksenä.

Rodun esi-isät

Ensimmäinen yorkshireterrierin oletetuista esi-isistä oli watersidenterrieri, joka oli pieni, pitkäkö ja väriltään joskus siniharmaa. Se oli kuningas Wilhelm IV aikaan (1765-1835) yleinen Yorkshiressä. Se oli rohkea rottien ja pikkuriistan metsästäjä. Watersidenterrierin geeneistä löytyivät silkkinen karva, pieni koko ja "blue and tan" –värikuvio.

Yorkshireterrierin kannalta kaikkein kiinnostavin skotlantilainen terrieri on varhainen skyenterrieri. Se oli hopeanharmaa tai kellertävänruskea ja painoi 4,5 kilosta noin 7 kiloon. Skyeneistä kehitettiin kaikkiaan kolme rotua: varsinainen skyenterrieri, jolla on pitkä, kova ja litteä karva sekä alusvilla, sekä silkkiturkkiset paisleyn- ja clydesdalenterrierit, jotka molemmat valitettavasti katosivat.

Edellä mainittujen koirien lisäksi yorkshirentierieri sai rakennusaineita Manchesterin alueen terriereistä, joiden joukossa oli myös skotlantilaisia terrierejä. Tämän alueen käyttöterrierejä kuvattiin jo vuonna 1771 seuraavasti: pörrökarvaisia, "black and tan" -terrierejä, jotka ovat pieniä ja vääräsääriä, joskus myös valkoisia ja punaisia. Yorkshirentierierillä ei ole kuitenkaan yhteyttä nykyiseen manchesterintierieriin muuten kuin tämän muinaisten esi-isien kautta.

Kaikki edellä mainitut koirat ilmeisesti kantoivat geeneissään "black and tan" -värikuviota. Niillä oli myös geeni, joka vaalensi ja vaihtoi mustan värin siniseksi. Joidenkin linjojen koirilla oli myös kyky puhdistaa ja vaihtaa musta väri aikuistumisen myötä kullanväriseksi taniksi. Osa kantoi geeniä, joka aikaansai kiiltävän, silkkisen karvan.

Määrätietoiset kasvattajat

Yorkshirentierierin nykymuotoon kehittämiseksi tarvittiin innostuneita kasvattajia, jotka nopeasti kehittyneen näyttelytoiminnan ansiosta rupesivat panemaan pääpainon tietyille halutuille rotuominaisuuksille. Näiden kasvattajien ponnistelujen ansiosta rotu vähitellen yhtenäistyi ja tuli tunnetuksi.

On sanottu, että yorkshirentierieri hautasi watersiden-, paisleyn-, ja clydesdalentierierin geenit upean turkkinsa alle. Yorkshirentierierin ainutlaatuinen silkkinen karvapeite on se ominaisuus, joka erottaa sen kaikista muista terriereistä ja tekee siitä juuri yorkshirentierierin.

Englannin Kennelklubi hyväksyi yorkshirentierierin vihdoinkin omaksi rodukseen vuonna 1886. Siitosrekisterissä se oli jo aiemmin.

Rodun merkittävimpänä kantauroksena pidetään Huddersfield Ben -nimistä koiraa, joka eli 1865-71. Se oli itse melko voimakkaan linjasiitoksen tulos ja jätti jälkeläisissään tyyppin, joka periytyi edelleen ja vaikutti näin oleellisesti rodun kehittymiseen. Ben oli aikansa voitokkaimpia näyttelykoiria.

Rotumääritelmä

On epäselvää, milloin ensimmäinen virallinen rotumääritelmä julkaistiin. Eri lähteissä esiintyvät ainakin vuodet 1881, 1890 ja 1898. Kun oma rotumääritelmä lopulta saatiin julkaistuksi, kuului siihen kirjoitetun rotumääritelmän lisäksi pistetaulukko, jossa pelkän karvan ja värin painoarvo oli alussa 75%.

Kun rotumääritelmää tulkitaan, on otettava huomioon rodun alkuperä ja sen edesmenneet käyttötarkoitukset. Rotumääritelmän tärkeimpänä tehtävänä on toimia haluttujen ominaisuuksien vartijana.

Yorkshirentierierit Suomessa

Ensimmäiset yorkshirentierierit, uros Dervish ja narttu Dinah, tuotiin Suomeen Englannista vuonna 1930, mutta sittemmin niihin perustunut kanta hävisi. Kasvatustyö alkoi uudelleen 1960-luvun alussa, ja nykyisin rotu on jo saavuttanut vakiintuneen aseman. Viime vuosina rodun rekisteröinnit ovat olleet sadan molemmin puolin. Vuosien saatossa koiria on tuotu pääasiassa rodun kotimaasta sekä Ruotsista

ja Ranskasta. Aivan viime vuosina koiria on tuotu erityisen runsaasti Itä-Euroopasta, mm. Venäjältä, Puolasta ja Unkarista.

On kuitenkin todettava, että huolimatta yorkshireterrierin valtavasta suosiosta maailmalla, niin Euroopassa, Amerikassa kuin Aasiassakin, tämä kaunis ja ainutlaatuinen rotu ei ole vielä toistaiseksi varauksettomasti valloittanut suuren yleisön sydämiä täällä meillä.

Suomessa yorkshireterrierit kuuluvat nykyään FCI:n luokituksen mukaisesti 3-ryhmään eli terriereihin. Rodun kotimaassa Englannissa ja mm. Yhdysvalloissa ne kuuluvat edelleen kääpiökoiriin.

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

14.4.1976 perustettiin Yorkshirerrieri-alajaosto silloisen Seura- ja Kääpiökoirayhdistyksen alaisuuteen. Alajaoston ensimmäiseksi puheenjohtajaksi valittiin Marjatta Heinonen. Yhdistys julkaisi alkuvuosinaan näyttelyarvosteluja ja palstaa Seurakoirat-lehdessä.

Yorkshirerrieri-lehteä alettiin julkaista säännöllisesti 1980-luvun puolivälissä, 2-3 numeroa vuodessa, nykyisin 4 numeroa vuodessa.

Yorkshirerrieri-yhdistys (silloinen Suomen Kääpiökoirayhdistyksen alajaosto) rekisteröityi 19.6.1991. Sen viralliseksi nimeksi tuli Yorkshirerrieri r.y. Yhdistyksen puheenjohtajana toimi tuolloin Leena Kaplas. Rekisteröidyttyään Yorkshirerrieri r.y. liittyi Suomen Kennelliiton ja Helsingin Seudun Kennelpiirin jäseneksi. Yorkshirerrieri r.y. on Suomen Kääpiökoirayhdistyksen jäsenyhdistys.

Yhdistyksen jäsenmäärä on kasvanut 2000-luvulla hyvin tasaisesti huolimatta rekisteröinneissä tapahtuneissa määrämutoksista.

VUOSI	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
JÄSENIÄ	197	194	229	239	284	288	317	308	329	359	370

Yhdistyksen jalostustoimikunta toimii hallituksen alaisuudessa ja siihen kuuluvat puheenjohtaja ja kolme (3) jäsentä. Jalostustoimikunnan valitsee yhdistyksen johtokunta vuodeksi kerrallaan yhdistyksen jäsenistä.

Jalostustoimikunnan jäseneltä edellytetään että hän:

- omaa hyvän rotutuntemuksen
- tuntee laajalti Suomen yorkshirerrierikannan
- omaa laajat tiedot perinnöllisyydestä
- on omassa jalostustoiminnassaan johdonmukainen

Jalostustoimikunnan tehtäviin kuuluu seurata kannassa ja sen terveystilanteessa tapahtuvia muutoksia ja informoida näistä kasvattajia. Jalostustoimikunta pitää myös yhteyttä muiden maiden jalostusorganisaatioiden kanssa ja jakaa ja kerää tietoja eri puolilla maailmaa tehdyistä tutkimuksista. Jalostustoimi-

kunta kerää tilastotietoa ja laatii ja kerää terveyst- ja luonnekyselyitä kasvattajilta ja yksittäisiltä koiranomistajilta, joiden avulla jalostustoimikunta ohjaa jalostusta yleisellä tasolla.

Pentuvälitykseen pääsyn ehtona on, että kasvattaja on yhdistyksen jäsen ja yhdistelmä täyttää jalostustavoitteiden vähimmäisvaatimukset. Pentueilmoitus tulee yhdistyksen internet-sivuille. Yhdistyksen pentuvälitys on maksuton.

Jalostustoimikunnan tehtäviin kuuluu myös rodun ulkomuodon kehityksen seuraaminen. Jos rodussa ilmenee rotumääritelmästä poikkeavia piirteitä, jalostustoimikunta tiedottaa muutoksista rotujärjestöä.

4. NYKYTILANNE

4.1 Populaation rakenne ja jalostuspohja

Rodun perinnöllinen monimuotoisuus tarkoittaa sen geeniversioiden (alleelien) runsautta. Puhutaan myös jalostuspohjan laajuudesta. Mitä monimuotoisempi rotu on, sitä useampia erilaisia versioita sillä on olemassa samasta geenistä. Tämä mahdollistaa rodun yksilöiden geenipareihin heterotsygotiaa, joka antaa niille yleistä elinvoimaa ja suojaaa monen perinnöllisen vian ja sairauden puhkeamiselta. Monimuotoisuus on tärkeää myös immuunijärjestelmässä, jonka geenikirjon kapeneminen voi johtaa esimerkiksi tulehdussairauksiin, autoimmuunitauteihin ja allergioihin. Jalostus ja perinnöllinen edistymisenkin ovat mahdollisia vain, jos koirien välillä on perinnöllistä vaihtelua.

Suurilukuinenkin koirarotu on monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista on käytetty jalostukseen tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liian suuret jälkeläismäärät. Tällaiset koirat levittävät geeniversionsa vähitellen koko rotuun, jolloin jostakin yksittäisestä geeniversiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Vähitellen on vaikea löytää jalostukseen koiria, joilla ei tätä geeniversiota ole.

Ihannetilanteessa jalostuksesta ei suljeta pois enempää kuin 50 % pentueista tai enempää kuin se rodun osuus, joka saadaan jakamalla luku 1 rodun keskimääräisellä, kahdella kerrotulla pentuekoolla. Jos rodun pentuekoko on vaikkapa 5, jalostukseen käytetään 40 % rodun koirista.

Monimuotoisuutta turvaava rajoitus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa 5 % ja suurilukuisissa 2-3 % suhteessa rodun neljän vuoden rekisteröinteihin. Jos rodussa rekisteröidään neljän vuoden aikana keskimäärin 1000 koiraa, ei yksittäinen koira saisi olla vanhempana useammalle kuin 20-50 koiralle. Yhdessäkään rodussa ei yhdellä yksilöllä saisi olla enempää kuin 100 jälkeläistä. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi pienilukuisissa roduissa olla korkeintaan 10 % ja suurilukuisissa 4-6 % suhteessa neljän vuoden rekisteröinteihin.

4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos

Populaation rakenteella ja sukusiitoksella tarkoitetaan suomalaisten yorkshireterrierien määrää, keskinäisiä sukulaisuussuhteita sekä sitä, onko jokin suku käytettynä rodun kannassa enemmän kuin toinen.

Seuraavissa tilastotiedoissa kuvataan rodun tilannetta tilastointiajalla 2000-2010.

Vuositilasto – rekisteröinnit (taulukko 1)											
	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000
Pennut (kotimaiset)	221	194	196	157	140	166	131	101	85	57	114
Tuonnit	37	34	45	50	8	28	13	8	6	4	3
Rekisteröinnit yht.	258	228	241	207	148	194	144	109	91	61	117
Pentueet	68	58	67	49	49	55	39	29	27	19	34
Pentuekoko	3,1	3,3	2,9	3,2	2,9	3	3,4	3,5	3,1	3	3,4
Kasvattajat	36	26	32	26	17	15	17	16	10	12	14
Jalostukseen käytetyt eri urokset											
- kaikki	33	25	24	17	13	18	11	14	12	13	18
- kotimaiset	9	6	4	4	3	5	7	10	9	10	10
- tuonnit	23	14	14	10	8	9	4	3	3	3	6
- ulkomaiset	1	5	6	3	2	4	0	1	0	0	2
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3 v 5 kk	3 v 3 kk	4 v	5 v 7 kk	5 v 6 kk	5 v 7 kk	4 v 1 kk	3 v 6 kk	3 v 10 kk	4 v 1 kk	4 v 3 kk
Jalostukseen käytetyt eri nartut											
- kaikki	66	54	66	49	47	50	38	28	27	19	33
- kotimaiset	34	28	43	27	32	33	25	22	23	15	28
- tuonnit	32	26	23	22	15	17	13	6	4	4	5
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3 v 6 kk	3 v 3 kk	3 v 4 kk	3 v 2 kk	4 v	3 v 9 kk	3 v 9 kk	4 v	3 v 3 kk	3 v 7 kk	3 v 4 kk
Isoisät	66	52	53	44	43	42	32	29	23	20	28
Isoäidit	85	74	75	59	53	50	42	34	32	26	40
Sukusiitosprosentti	1,05 %	1,62 %	1,39 %	2,02 %	3,01 %	6,55 %	5,49 %	5,39 %	9,78 %	5,08 %	7,67 %

Sukusiitoksessa uros ja narttu ovat toisilleen läheisempää sukua kuin serkukset. Sukusiitosaste tai -prosentti on todennäköisyyttä sille, että satunnaisesti valittu geenipari sisältää geenistä kaksi samaa alleeli-

lia (versiota), jotka ovat molemmat peräisin samalta esivanhemmalta. Saman esivanhemman tietty alleeli on siis tullut koiralle sekä isän että emän kautta. Tällainen geenipari on homotsygoottinen ja identtinen. Ilman sukusiitosta suurin osa yksilöiden geenipareista on heterotsygoottisia, jolloin haitalliset, resessiiviset alleelit pysyvät vallitsevan, normaalin alleelin peittäminä.

Koiran sukusiitosaste on puolet sen vanhempien välisestä sukulaisuussuhteesta. Isä-tytär -parituksessa jälkeläisten sukusiitosaste on 25 %, puolisisarparituksessa 12,5 % ja serkusparituksessa 6,25 %. Sukusiitos vähentää heterotsygoottisten geeniparien osuutta jokaisessa sukupolvessa sukusiitosasteen verran, joten esimerkiksi puolisisarparituksessa jälkeläisten heterotsygotia vähenee 12,5 %. Myös todennäköisyys haitallisten resessiivisten ongelmien esiintuloon on puolisisarparituksessa 12,5 %.

Koirilla on rotuja muodostettaessa käytetty runsaasti sukusiitosta. Sukusiitoksella pyritään tuottamaan tasalaatuisia ja periyttämisvarmoja eläimiä. Jos huonot alleelit esiintyvät kaksinkertaisina sukusiitoksen ansiosta, niin mikseivät hyvätkin. Toisaalta sukusiitetykin eläin siirtää vain puolet perimästään jälkeläisilleen, jolloin edulliset homotsygoottiset alleelijohdistelmät purkautuvat. Lisäksi jokainen yksilö kantaa perimässään useita haitallisia alleleja, joiden todennäköisyys tulla esiin jälkeläisissä kasvaa sukusiitoksen myötä, joten turvallisia sukusiitosyhdistelmiä ei ole.

Tutkimuksissa on todettu sukusiitoksen haittavaikutusten alkavan näkyä eläimen sukusiitosasteen ylittäessä 10 %. Silloin todennäköisyys hedelmällisyyden ja elinvoiman heikkenemiseen kasvaa, ja nähdään esimerkiksi lisääntymisvaikeuksia, pentukuolleisuuden nousua, pentujen epämuodostumia, vastustuskyvyn heikkenemistä sekä tulehdus- ja allergia-alttiutta. Ilmiötä kutsutaan sukusiitostaantumaksi. Jos sukusiitosaste kasvaa hitaasti monen sukupolven aikana, haitat ovat pienemmät kuin nopeassa sukusiitoksessa eli lähisukulaisten yhdistämisessä.

Sukusiitosasteen suuruus riippuu laskennassa mukana olevien sukupolvien määrästä, joten vain sellaisia sukusiitosasteita voi verrata keskenään, jotka on laskettu tismalleen saman taustainfon perusteella. Jalostuksessa suositellaan neljän-viiden sukupolven perusteella lasketun sukusiitosasteen pitämistä alle 6,25 %.

Yorkshireterriereillä sukusiitosprosentti on laskenut 2000-luvulla voimakkaasti, vuositasolla laskettuna 6,25% arvo on ylittynyt 2 vuonna.

4.1.2 Jalostuspohja

Koiranetistä saatavat tiedot jalostuspohjasta per sukupolvi -luvut on laskettu nelivuotisjaksoilta. Viimeinen kussakin jaksossa mukana oleva vuosi on se, jonka kohdalla tieto näkyy. Esimerkiksi vuoden 2008 luvut on laskettu vuosien 2005-2008 ajalta.

Jalostuspohja per sukupolvi (taulukko 2)

Per sukupolvi (4 vuotta)	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000
- jalostukseen käyetyt eri urokset	66	52	46	34	31	30	25	34	34	37	40
- jalostukseen käyetyt eri nartut	151	142	139	118	100	92	70	65	66	64	71
- isät/emät	0,44	0,37	0,33	0,29	0,31	0,33	0,36	0,52	0,52	0,58	0,56
- tehollinen populaatio	141 (29%)	152 (34%)	138 (31%)	106 (28%)	95 (28%)	90 (30%)	74 (32%)	89 (41%)	90 (45%)	94 (47%)	102 (47%)
- uroksista käytetty jalostukseen	9 %	9 %	9 %	7 %	5 %	7 %	7 %	8 %	9 %	9 %	9 %
- nartuista käytetty jalostukseen	14 %	18 %	26 %	28 %	29 %	30 %	24 %	31 %	26 %	27 %	32 %

Tehollinen populaatiokoko on laskennallinen arvio rodun perinnöllisestä monimuotoisuudesta. Rodun monimuotoisuutta voidaan arvioida myös molekyyligeneettisesti, esimerkiksi immuunijärjestelmää säätelevien DLA-haplotyyppien lukumäärän ja heterotsygotian perusteella.

Tehollinen koko kertoo kuinka monen yksilön geeniversioita tietyssä rodussa tai kannassa on. Esimerkiksi lukema 50 tarkoittaa, että rodun perinnöllinen vaihtelu koostuu 50 eri koiran geeniversioista. Mitä pienempi tehollinen koko, sitä nopeammin rodun sisäinen sukulaisuus kasvaa, ja sukusiitoksen välttäminen vaikeutuu.

Tehollinen koko arvioidaan aina sukupolvea kohden. Sukupolven pituus on seurakoirilla neljä ja käyttökoirilla viisi vuotta. Nyrkkisääntönä on, että tehollinen koko on enimmillään neljä kertaa jalostukseen käytettyjen, eri sukuisten urosten lukumäärä. Paras tapa arvioida tehollista populaatiokokoa perustuu rodun keskimääräisen sukusiitosasteen kasvunopeuteen. Jos aineisto ei ole sukupuiltaan tarpeeksi täydellinen, voidaan käyttää jalostuskoirien lukumääriin perustuvaa laskentaa, joka on käytössä myös Suomen Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä Koiranetissä. Tämä antaa kuitenkin tehollisesta koosta suuren yliarvion, koska siinä oletetaan, etteivät jalostuskoirat ole toisilleen sukua ja että niillä on tasaiset jälkeläismäärät.

Jos sukusiitosasteen kasvunopeuteen perustuva tehollinen koko on alle 50 - 100, rodusta häviää geeniversioita niin nopeasti, ettei luonto pysty tasapainottamaan tilannetta. Silloin on keskityttävä säilyttä-

mään mahdollisimman monen yksilön geenejä käyttämällä niitä kertaalleen jalostukseen. Toisaalta suurimmalla osalla roduistamme on kantoja myös ulkomailla, jolloin voi olla mahdollista tuoda maahanme ”uutta verta”. Monella rodulla ulkomailta ei kuitenkaan ole saatavissa sen erilaisempaa geeni-materiaalia kuin kotimaastakaan.

Käytetyimmät urokset vuosina 1998 - 2010 (Taulukko 3)

	Synt.vuosi	Pennut				Kumulat. %
		Pentueet	Yhteensä	Vuoden aikana	Toisesa pol- vessa	
Uros						
FIN MVA CU MVA VICTORY-DAY DU DOMAINE DE MONDERLAY	2004	36	113	27	26	9,68 %
FIN MVA LV MVA EE MVA UA MVA MINI DOG BARRY	1999	27	93	0	121	6,87 %
FIN MVA RU MVA SMILAIN VICTORIUS	1998	33	93	0	37	6,87 %
C.I.B HU CH FIN CH SK JCH SE CH EE MVA LV MVA LT MVA AT CH SK CH PL CH AT JCH LAKE BUENA VISTA SAZON	2000	23	71	0	80	5,25 %
C.I.B FIN MVA CA MVA EE MVA AM MVA RU MVA BY MVA DURRER'S PREFERRED STOCK	1998	21	60	0	35	4,43 %
C.I.B FIN MVA FIN MVA EE MVA LT MVA RU MVA RU MVA BE MVA BY MVA BE MVA V-03 V-04 MINI SHOP STAND BY ME	1999	18	58	0	33	4,29 %
FIN MVA RU MVA V-06 DE MAJODIAN SUPER TROUPER	2004	17	49	0	36	3,62 %
FIN MVA EE MVA RU MVA FIGO FAGO AD OPERAM	2000	9	33	0	42	2,44 %
FIN MVA DE MAJODIAN CONSENSUS	2002	12	33	0	0	2,44 %
PRINCECHARMING YOREX	2006	8	32	0	3	2,37 %
C.I.B PL JMVA FIN MVA PL JCH PL CH PL MVA HU JMVA PLJW CAMPARIS IB MR.MAGIC	2003	14	31	3	46	2,29 %
POHJ MVA FIN MVA SE MVA NO MVA LOVE-DANE'S BLUE JOJO	2000	11	31	0	14	2,29 %
BEST REPUTATION THE BEST OF YOREX	2006	9	31	0	0	2,29 %
LÄHDESUON SUKLAAKÄPYNEN	2001	6	29	0	45	2,14 %
FI MVA RU MVA GUDYORK BLACKJACK	2005	7	27	12		2,00 %

11 käytetyintä urosta vastaavat 50% osuutta ajanjakson 1998 – 2010 kaikista pennuista.

Käytetyimmät nartut vuosina 1998 - 2010 (Taulukko 4)

Narttu	Synt.vuosi	Pennut				Kumulat. %
		Pentueet	Yhteensä	Vuoden aikana	Toisessa polvessa	
ODESSA BAKARAT	2002	6	24	0	1	1,77 %
KIWI-KOWA ELLINOORA	1999	4	24	0	15	1,77 %
DE MAJODIAN O MY DARLING	1998	5	23	0	27	1,70 %
MISTY CLAN MICHELIA MIMOSA	2003	5	23	0	0	1,70 %
MAGIC MINIDOG VIOLETTA	2005	3	20	0	0	1,48 %
TUUHELIN ANNAFIINU	2003	4	19	4	11	1,40 %
DE MAJODIAN POTION MAGIQUE	1999	5	18	0	0	1,33 %
NATJURVIS PIPINA	1998	5	18	0	10	1,33 %
MORPHEUS MERMAID	1998	5	18	0	30	1,33 %
C.I.B FIN MVA RU MVA UA MVA V-06 DE MAJODIAN LA SYLPHIDE	2001	5	17	0	47	1,26 %
TINA DE JUNIOR'S CAN	2003	3	16	0	8	1,18 %
POLKA PARADE YOREX	2006	3	16	6	0	1,18 %
THINK PINK YOREX	2002	5	16	0	30	1,18 %
LÄHDESUON ROSEPIPPURI	1998	4	15	0	10	1,11 %
DE MAJODIAN ROULETTE RUSSE	1999	4	15	0	15	1,11 %

Taulukoiden 3 ja 4 koirilla on verrattain paljon lähisukulaisuutta. Mini Dog Barry on Magic Minidog Violettan ja Tuuhelin Annafiinun isoisä ja Lähdesuon Suklaakäpyn isä. Figo Fago ad Operam on Misty Clan Michelia Mimosan isoisä. De Majodian La Sylphide on De Majodian Consensuksen emä. Prince Charming Yorex ja Polka Parade Yorex ovat sisaruksia. Lähdesuon Suklaakäpyn on Tuuhelin Annafiinun isä. Prince Charming Yorex, Polka Parade Yorex ja Best Reputation the Best of Yorex ovat puolisisaruksia Dream Lover de Castagnagin kautta.

Edellä esitettyjen tilastotietojen perusteella urosten kohdalla esiintyy jonkin verran liikkäyttöä. Koko tilastointiajalta (1998-2010) laskettunakin löytyy yli 5% osuus 4 urokselta. Esimerkiksi vuonna 2005 2 käytetyintä urosta edusti 62% osuutta pennuista ja vuonna 2006 3 käytetyintä urosta edusti 63% osuutta pennuista.

Jalostustoimikunnan tulee seurata tarkasti tilanteen kehitystä, ja pyrkiä vaikuttamaan urosten liikkäyttöön.

4.1.3 Populaatio muissa maissa

Tänä päivänä yorkshireterrieri on yksi maailman suosituimmista koiraroduista.

- Englannin kennelklubi: 2008 3951 rekisteröintiä; 2009 3767 rekisteröintiä, 2010 3441 rekisteröintiä.

Yorkshireterrieri on ollut vuosia 20 suosituimman rodun joukossa Englannissa

- USA:n kennelklubi AKC: 2004 5. suosituin rotu, 43527 rekisteröintiä; 2005 3. suosituin rotu, 47238 rekisteröintiä, 2006 2. suosituin rotu, 48346 rekisteröintiä.

- Ranskan kennelklubi SCC: 2007 5627 rekisteröintiä; 2008 6220 rekisteröintiä, 2009 6382 rekisteröintiä.

Rodun suosiosta johtuen geenipohja on maailmanlaajuisesti ottaen hyvä, jalostusmateriaalia voidaan tuoda useista maista.

4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta

Yorkshireterrierien rekisteröintimäärät Suomessa ovat olleet tasaisesti nousussa viimeisen vuosikymmenen aikana, pentumäärä on kaksinkertaistunut vuosikymmenessä. Myös tuontikoirien määrä on kasvanut selkeästi, mikä laajentaa geenipohjaa. Ulkomailta on saatavissa runsaasti vierassukuisia jalostuskoiria, esim. USA:ssa rekisteröidään lähes 50 000 yorkshireterrieriä vuosittain, myös mm. Englannista ja Ranskasta on saatavissa jalostuskoiria. Tämä tuontien osuus on selkeästi laajentanut tehollista populaatiota, tässä on kuitenkin otettava huomioon että aineisto ei välttämättä ole sukupuultaan täydellinen.

Vuosikymmenen aikana tehollinen populaatio on kasvanut n.50% ja sukusiitosaste laskenut 7,7%:sta 1,0%:iin ollen vuodesta 2006 lähtien 3% tai sen alle. Sukusiitosaste ei ole liian korkea rodun jalostusta ajatellen. On kuitenkin otettava huomioon että Koiranetin sukupolvitieto on aliarvio todellisesta tilanteesta puutteellisten sukupolvitietojen vuoksi. Kuitenkin sukusiitosasteen alentuminen on oleellista.

Urosten keskimääräinen jalostuskäytön ikä on laskenut noin puolella vuodella ollen nyt n. 3,5 vuotta.

Nartuilla vastaavasti jalostuskäytön ikä on pysynyt n.3,5 vuodessa viimeiset neljä vuotta.

Isä/emä-suhdetta olisi saatava nousemaan nykyisestä 0,51. Isä/emä-suhde on kuitenkin noususuunnassa, pienimmillään suhde on ollut vuonna 2006 jolloin suhde oli vain 0,28.

Jalostukseen käytettyjen urosten osuus on n.10%, mikä on liian pieni. Narttujen osuus vaihtelee vuosittain 3% ja 40% välillä.

Samoja yhdistelmiäkin on toistettu.

Käytetyimmistä uroksista osa on ulkomaisia, joilla ei ole sukulaisia Suomessa. Tämä on selkeästi laajentanut geenipohjaa rodussa.

4.2 LUONNE JA KÄYTTÖMINAISUUDET

Rotumääritelmä kuvaa yorkshireterrierin luonnetta sanoilla ”valpas”, ”älykäs”, ”vilkas” ja ”tasapainoinen” kääpiöterrieri.

Yorkshireterrieri on iso koira pienessä koossa. Se on luonteeltaan erittäin vilkas, terhakka, suorastaan uhkarohkea. Yorkshireterrieri ei osoita pelkuruutta. Se katsoo olevansa tasavertainen muiden koirien kanssa koostaan huolimatta. Yorkshireterrieri vaatii normaalin tapakasvatuksen.

Vuonna 2009 yhdistyksen tekemässä kyselyssä yorkshireterrierin luonteesta saadut omistajien arviot olivat pääsääntöisesti rotumääritelmän mukaisia. Noin 3% vastanneista ilmoitti koiran käyttäytyvän joissain tilanteissa aggressiivisesti. 45% vastanneista ilmoitti pidättyvyydestä vieraisiin ihmisiin. Yorkshireterriereitä ei ole luonnetestattu tai MH-kuvattu ja näin ollen tutkittua tietoa luonteesta ei ole. Yorkshireterrierin luonne on tärkeä osa rodun yleisvaikutelmaa ja sitä tulisi vaalia siten, että terrierimäisyys säilyy. Perinnöllisesti arat tai aggressiiviset yksilöt tulisi ehdottomasti poistaa jalostuksesta. Pennunostajia tulisi opastaa riittävän hyvin koiran oikeasta kasvatuksesta. Käyttötarkoitukseltaan yorkshireterrieri on seurakoira.

4.3 TERVEYS JA LISÄÄNTYMINEN

4.3.1 Pevisa-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet

Yorkshireterrieri ei kuulu PEVISA-ohjelmaan.

4.3.2 Muut todetut merkittävät sairaudet

Yorkshireterriereillä ei ole todettu merkittäviä yleisiä sairauksia Suomessa. Ulkomailla on todettu mm. maksashuntti, patella luksaatio, Legg-Perthes ja trakeakollapsia.

Polvilumpion sijoiltaanmeno (patellaluksaatio):

Sairaus, jossa koiran toinen tai molemmat polvilumput luksoituvat eli menevät sijoiltaan.

Maksashuntti (portocavaali shuntti):

Synnynnäinen maksan verenkiertohäiriö, jossa sikiöaikainen maksan verisuonitus ei sulkeudu normaalisti syntymän jälkeen. Tällöin osa verestä ohittaa maksan shuntin kautta, maksa toimii vajaalla teholla ja toksiinit pääsevät kertymään elimistöön.

Legg-Perthes:

Taudin syy on tuntematon, mutta muutokset johtuvat reisiluun pään verenkierron häiriöstä, joka johtaa luun kuolioitumiseen. Legg-Perthesin tauti on perinnöllinen ja sen on epäilty periytyvän autosomaalisesti väistävällä tavalla yorkshireterriereillä.

Trakeakollapsi:

Trakeakollapsi on yorkshireterrierillä esiintyvä henkitorven rakenneheikkous.

Sairautta todetaan muillakin kääpiökoirilla, tyypillisimmin vanhemmilla koirilla. Henkitorven rustorenkaiden heikentyminen johtaa avaran vahvaseinäisen putken asteittain etenevään litistymiseen. Heikentynyt seinämä antaa hengittäessä tapahtuvan painemuutoksen myötä periksi ja aiheuttaa ärsytystä. Ärsytys aiheuttaa yskimisrefleksiä, joka lisää painemuutoksia. Syntyy kierre jossa oire pahentaa syytä joka taas pahentaa oiretta.

Oireet vaihtelevat lievästä ajoittaisesta törähtelevästä yskästä vakavaan jatkuvaan yskään ja hengitysvaikeuteen.

Polvitutkimuksia on tehty Suomessa populaatioon nähden vähän. Tutkittuja yksilöitä on 2000 - 2010 väliseltä ajalta on vain 32 (2% ajanjaksolla syntyneistä yksilöistä). Näistä 0-1 tuloksia 78% ja 2-4 tuloksia 22 % (7 yksilöä).

Yorkshirenterrierioiden polviniveltilasto

Vuosi	Syntyneitä	Patella luksaatioaste					Yhteensä
		0	1	2	3	4	
2000	109	0	0	1	0	0	1
2001	79	0	0	1	0	0	1
2002	98	1	0	0	0	0	1
2003	119	0	1	0	0	0	1
2004	168	1	0	0	0	0	1
2005	152	3	1	0	0	1	5
2006	197	3	2	1	0	0	6
2007	195	1	3	0	0	0	4
2008	231	3	2	0	1	0	6
2009	253	3	1	2	0	0	6
2010	193	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	1794	15	10	5	1	1	32
	Tutkituista	47 %	31 %	16 %	3 %	3 %	100 %

Tilastotietojen vähyyden vuoksi ei voida tehdä pitkälle meneviä johtopäätöksiä Patella luksaation yleisyydestä.

Hammaskiven muodostuminen on yorkshirenterriereillä tyypillinen vaiva ja hammaspuutoksia esiintyy jonkin verran. Lisäksi tavataan kivesvikaa ja trakeakollapsiaa

Yhdistys on vuonna 1996 tehnyt jäsenistölle kyselytutkimuksen rodun terveystilanteesta.. Vastausprosentti oli n.20. Vastaukset koskivat 81 yorkkia, joista 29 urosta ja 52 narttua. Vastauksissa hammaskiveä esiintyi n.80% koirista. Keskimääräinen ilmenemisen alkamisikä n. 2,5 vuotta, joillakin jo 7kk iässä. Hammaspuutoksia ja parentavirheitä myös esiintyi.

Raajojen ja selkärankavikojen osalta todettiin patella luksaatio- ja Legg-Perthes -tapauksia.

Raskauksien ja synnytysten osalta tutkimuksessa ei ilmennyt mitään poikkeuksellisen hyvää tai huonoa.

Kivesvikoja esiintyy, mutta vastauksista päätellen kohtuullisesti.

Kyselyyn vastanneiden yorkkien kuolemantapaukset olivat 55% 13-14 vuoden iässä ja 30% 5vuoden iässä johonkin sairauteen. Loput 15% ilmoittivat kuolinsyyksi onnettomuuden.

Yhdistys uusi terveystietokyselyn internetin kautta 2009. Kyselyssä myös tiedusteltiin yorkshirenterrierien kuolinsyitä ja elinikää, keskimääräinen elinikä oli 11 vuotta 1 kuukausi. Kaksi yksilöä oli elänyt 18 vuotta.

Yorkshirenterrieri ry:n terveystietokysely vuonna 2009

Sukupuoli	Lukumäärä		
Uros	49		
Narttu	88	Yht.	137
TERVEYSTIETOJA			
	EI	Kyllä	Kyllä %
Alapurenta	128	7	5,2 %
Allergiaa	120	11	8,4 %
Anaalirauhastulehduksia	128	6	4,5 %
Epäsäännöllisiä tai muuten epänormaaleja juoksuja	86	7	7,5 %
Etuhampaiden puutoksia	116		15,3 %
Useampi		8	
Yksi		13	
Hammaskiveä	40	95	70,4 %
Hermostollisia sairauksia kuten epilepsiaa tms.	128	6	4,5 %
Häntämutka	133	3	2,2 %
Ihosairauksia	123	11	8,2 %
Kilpirauhasen vajaa/liikatoimintaa	128	6	4,5 %
Kivekset poistettu	35	10	22,2 %
Kivesvika	109	8	6,8 %
Kohtu poistettu	63	9	12,5 %
Kohtutulehdus	85	6	6,6 %
Koiralla on säännöllinen lääkitys	105	21	16,7 %
Korvatulehduksia	120	12	9,1 %
Korvien karvattomuutta ja mustaihoisuutta	120	14	10,4 %
Legg perthes	123	4	3,1 %
Maksasairauksia	124	7	5,3 %
Muita hormonaalisia sairauksia	132	2	1,5 %
Munuaissairauksia	124	6	4,6 %
Napatyrä	135	1	0,7 %
Nisäkasvaimia	82	7	7,9 %

Selkäsairauksia	133	1	0,7 %
Silmäsairauksia	125	9	6,7 %
Sokeritautia	130	1	0,8 %
Suurentunut eturauhanen	45	1	2,2 %
Sydänsairauksia	124	11	8,1 %
Syöpää	126	8	6,0 %
Trakeakollapsi	119	9	7,0 %
Virtsatiesairauksia	124	5	3,9 %
Yläpurenta	130	6	4,4 %

Yleisesti ottaen yorkshirenterriereistä ei ole tällä hetkellä sellaista terveystietoa, minkä perusteella voitaisiin rodun nykyisestä terveydentilasta tehdä luotettavia tilastollisia arvioita. Edellisessä kyselyssäkin koiria oli erittäin pitkältä ajalta, vuoden 2009 kyselyn vastauksissa vanhimmat yksilöt olivat syntyneet 1960 luvulla.

Sairauksien osalta yhdistys aikoo kartoittaa tilannetta tarkemmin, jotta saataisiin selville sairauksien yleisyys populaatiossa ja voitaisiin suunnitella mahdolliset vastustustoimenpiteet jos sellaista ilmenee.

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

Koiranetin tietojen mukaan yleisimmät kuolinsyyt ovat vanhuus ja vanhuuden mukanaan tuomat sairaudet sekä tapaturmat ovat suhteellisen suuri kuolinsyy. Yhdistyksen 2009 tekemässä kyselyssä oli vastaavanlaiset tulokset kuolinsyistä.

4.3.4 Lisääntyminen

Pentuekoon keskiarvo 12 vuoden tarkastelujaksolla on 3,14 ja vaihtelu ei ole vuosittain suurta.

Vuositilasto - rekisteröinnit													
Vuosi	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999	1998
Pen- tuekoko	3,1	3,3	2,9	3,2	2,9	3	3,4	3,5	3,1	3	3,4	2,8	3,2

Yhdistyksen 2009 tekemässä kyselyssä raportoitiin vain 4 synnytysongelmaa, kaikki keisarinleikkauksia. Näissä tapauksissa syynä on ollut kuollut tai liian iso pentu.

Astumis- ja tiinehtymisvaikeuksista ei ole tutkimustietoa.

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Yorkshirenterrierin rakenteessa ei ole epäterveitä piirteitä, jotka aiheuttaisivat ongelmia lisääntymisessä tai altistaisi sairauksille.

4.4. ULKOMUOTO

4.4.1 Rotumääritelmä

Jalostuksen perustana on yorkshireterrierin rotumääritelmä, jotka FCI on hyväksynyt 28.11.2003 ja SKL-FKK:n hallitus hyväksynyt 23.1.2005.

KÄYTTÖTARKOITUS: Kääpiöterrieri

FCI:n LUOKITUS: Ryhmä 3 terrierit, alaryhmä 4 kääpiöterrierit; käyttökoetulosta ei vaadita.

YLEISVAIKUTELMA: Pitkäkarvainen; karvapeite laskeutuu täysin suorana ja sileänä rungon kummallekin puolelle; jakaus alkaa kirsusta ja jatkuu hännänpäähän Hyvin tiivisrakenteinen ja huoliteltu, hyvin ryhdikäs ja itsetietoinen. Kokonaisuudessaan elinvoimainen ja rungoltaan sopusuhtainen.

KÄYTTÄYTYMINEN/LUONNE: Valpas ja älykäs kääpiöterrieri. Vilkas ja tasapainoinen

PAA

KALLO-OSA: Melko pieni ja litteä, ei liian korostunut eikä pyöreä.

KIRSU: Musta

KUONO-OSA: Ei liian pitkä.

HAMPAAT JA PUREMENTA: Täydellinen, säännöllinen ja täysihampainen leikkaava purenta, ts. alaleuan etuhampaat koskettavat kevyesti yläleuan etuhampaiden takapintaa. Hampaat ovat oikea-asentoiset ja tasaisessa rivissä.

SILMÄT: Keskikokoiset, tummat ja säkenöivät, eivät ulkonevat Ilme on terävä ja älykäs. Katse on suoraan eteenpäin. Silmäluomien reunat ovat tummat.

KORVAT: Pienet, V-muotoiset ja pystyt, eivät liian kaukana toisistaan Korvat ovat lyhytkarvaiset, väriltään hyvin syvän ja täyteläisen kullanuskeat (tan).

KAULA: Riittävän pitkä.

RUNKO: Tiivis

SELKÄ: Vaakasuora.

LANNE: Tiivis.

KYLKILUUT: Kohtalaisen kaareutuneet.

HÄNTÄ: Yleensä typistetty. (Huom. Suomessa typistyskielto.)

Typistetty: Keskipitkä ja runsaskarvainen; karvapeitteen väri on etenkin hännän päässä tummemman sininen kuin rungossa: nousee hieman selkälínjan yläpuolelle.

Typistämätön: Runsaskarvainen; karvapeitteen väri on etenkin hännän päässä tummemman sininen kuin rungossa: nousee hieman selkälínjan yläpuolelle.

Häntä on mahdollisimman suora ja pituudeltaan suhteessa koiran kokoon.

RAAJAT :

ETURAAJAT

YLEISVAIKUTELMA: Eturaajat ovat suorat. Raajoja peittää runsas, väriltään täyteläinen kullanväri- nen (tan) karvapeite, joka on muutamaa astetta vaaleampi karvan kärjestä kuin juuresta. Kullan väri ei ulotu kyynärpäiden yläpuolelle.

LAVAT: Viistot.

KÄPÄLÄT: Pyöreät. Kynnet mustat.

TAKARAAJAT

YLEISVAIKUTELMA: Takaraajat ovat takaa katsottuna täysin suorat, polvikulmaus on kohtuullinen. Raajoja peittää runsas, väriltään täyteläisen kullanvärinen (tan) karvapeite, joka on muutamaa astetta vaaleampi karvan kärjestä kuin juuresta. Kullan väri ei ulotu polvien yläpuolelle.

KÄPÄLÄT: Kuten etukäpälät.

LIIKKEET:

Vapaat ja tehokkaat; etu- ja takaliikkeet ovat yhdensuuntaiset selkälinjan pysyessä vaakasuorana.

KARVAPEITE

KARVA: Rungossa karva on kohtalaisen pitkää, täysin suoraa (ei laineikasta) ja kiiltävää. Karvanlaatu on hieno ja silkkinen, ei villava. Päässä karva on pitkää, väriltään täyteläisen kullanvärinen (tan); tummempaa pään sivuilla, korvien juuressa ja kuonossa, jossa se on erityisen pitkää. Pään kullan värin ei saa ulottua niskaan, eikä sen seassa saa olla nokisia eikä tummia karvoja.

VÄRI: Tumma teräksensininen (ei hopeansininen) niskakyhmystä hännänpäähän eikä siihen saa koskaan sekoittua kullanuskeita, pronssinvärisiä tai tummia karvoja. Rinnassa karvan väri on täyteläisen heleä kulta. Kaikki kullanväriset karvat ovat tummempia juuresta kuin keskeltä sävyttyen vielä vaaleampiin karvankärkiin.

PAINO: Paino enintään 3,1 kg.

VIRHEET: Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen. Selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen ovat hylkääviä virheitä.

HUOM: Uroksilla tulee olla kaksi normaalin tuntuista kivistä täysin laskeutuneina kivespussiin.

Tällä hetkellä Suomessa oleva kanta on hyvin kirjavaa. Meillä on erittäin korkeatasoisia koiria, jotka menestyvät hyvin koiranäyttelyissä. Meillä on myös valitettavan paljon hyvin heikkotasoisia koiria, joita käytetään jalostukseen. Rodun tämänhetkinen suosio asettaakin yhdistykselle jalostukseen vaikuttamiselle suuria haasteita.

Yleisimpiä ongelmia ulkomuodossa on:

Koko ja mittasuhteet: kun rotumääritelmä sallii painoksi enintään 3,175 kg, tulisi koon pysyä tässä rajassa. Nyt vaikuttaa siltä, että yorkshirenterrierin koko on suurentumaan päin.

Turkki: Turkin väärä väri ja karvanlaatu. Esiintyy karkeaa tai sitten villavaa tai pumpulista karvaa.

Rotumääritelmän mukainen tumman teräksensininen mantteliturkki on hyvin harvinainen. Samoin rotumääritelmän mukaista kultaista tan-väriä, jossa selkeät ”shadingit”, näkee valitettavan harvoin. Rakenteensa puolesta yorkshirenterrieri on varsin normaalirakenteinen koira, mutta yorkshirenterrieri ilman rodulle tyypillistä turkkia (laatu ja väri) ei ole yorkshirenterrieri. Ilman rotumääritelmän mukais-ta turkkia ja kokoa yorkshirenterrieri on vain pieni koira.

4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset

Yorkshirenterriereitä ei ole jalostustarkastettu.

Näyttelykäyntejä yorkshirenterriereillä on ollut v.2007 330kpl 50 näyttelyssä, 2008 456 käyntiä 55 näyttelyssä, 2009 491 käyntiä 55 näyttelyssä, 2010 566 käyntiä 61 näyttelyssä. Näyttelyissä käyntimäärä on voimakkaasti lisääntynyt muutamassa vuodessa. Näyttelyissä käyvien koirien taso on tulosten mukaan pääsääntöisesti erittäin hyvä tai erinomainen. 2006-2010 syntyneistä koirista vain 2 on saanut näyttelytuloksena parhaimmillaan tyydyttävän. Näyttelyissä on käynyt hyvin pieni osa vuosittaisesta

pentumäärästä. Taulukossa Suomessa syntyneiden, näyttelyissä esitettyjen yksilöiden osuus vuoden pentumäärästä.

Vuosi	2006	2007	2008	2009
Näyttelyissä käyneet yksilöt	16	24	28	30
%-osuus k.o vuoden pennuista	11,27	15,48	13,49	13,04

4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Yorkshirenterrierin käyttötarkoituksen (seurakoira) kannalta välttämättömimmät rakenne- ja ulkomuoto-ominaisuudet ovat koko ja turkin ominaisuudet, mitkä on otettava huomioon jalostuksessa ja ulkomuotoarvosteluissa. Näyttelyissä käyneiden yorkshirenterriereiden nykyinen rakenne on näyttelyarvostelujen perusteella hyvä ja käyttötarkoitukseen sopiva.

4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista

Vaikkakin näyttelyissä esitettyjen yorkshirenterrierien taso on korkea, ne edustavat vain n. 13% k.o vuoden pentumäärästä. Näyttelyiden ulkopuolella olevilla koirilla esiintyy mm. liian suurta kokoa, turkin väärää laatua ja väriä, luppakorvia, riittämättömiä kulmauksia.

5. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

5.1 Jalostuksen tavoitteet

Yorkshirenterrierin käyttömuotona on olla pienikokoinen, terverakenteinen, itsevarma seurakoira.

Yorkshirenterrierin tärkein käyttötarkoitus on olla seurakoirana nyt ja tulevaisuudessa.

Yorkshirenterrierin jalostuksessa pyritään siihen, että se myös tulevaisuudessa säilyy rotumääritelmän mukaisena kääpiöterrierinä. Tämä ei kuitenkaan saa tapahtua rodun terveyden kustannuksella.

Tavoitteena on ylläpitää rodulle tyypillistä luonnetta sekä muistaa, että yorkshirenterrierin tulee olla toimiva koira niin fyysisesti kuin psyykkisestikin.

Tavoite	Toimenpide	Tulos
Rodun jalostuspohja laajenee; isät/emät suhde 0,44->0,50	Tiedotus jalostuspohjan kapeenemisen merkityksestä	isät/emät suhde 0,50
Yksittäisen koiran jälkeläisten osuus 4 vuoden rekisteröinneistä alle 5%	Tiedotusta ja vastuullisuuden korostaminen kaikille kasvattajille. Club Show'n merkityksen kasvattaminen ns. kotikoirien jalostuskäytön valinnoissa.	Yksittäisen koiran jälkeläisten osuus 4 vuoden rekisteröinneistä alle 5%
Näyttelyissä esitettyjen yksilöiden määrä vuosittaisesta pentumäärästä 13% ->20%	Kannustetaan ja opastetaan koiran omistajia näyttelyihin.	Näyttelyissä esitettyjen yksilöiden määrä vuosittaisesta pentumäärästä 20%. Paremminkin tietoa rodun yleisestä tasosta

Selvitetään patella luksaation yleisyys	Joukkotarkastukset, kasvattajia kannustetaan tarkastuksiin	Tarkastettujen yksilöiden määrä 10% vuosittaisesta rekisteröinnistä
---	--	---

5.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Jalostukseen pyritään käyttämään vain yksilöitä, joilla ei ole perinnöllisiä sairauksia tai vikoja ja jotka polveutuvat mahdollisimman terveiksi tunnetuista suvuista.

Erityistä huomiota on kiinnitettävä seuraaviin perinnöllisiin ominaisuuksiin:

- luonne
- koko
- turkin laatu

Lisäksi:

- suositellaan DNA-tunnistetta
- mikäli koiralta on todettu napatyrä, ei suositella jalostukseen
- jos koira jättää kahdessa eri yhdistelmässä maksashuntti-jälkeläisen, ei sitä suositella käytettäväksi jalostukseen.
- sukusiitosprosentti ei saisi ylittää 6,25%
- suunnitellun yhdistelmän yhteenlaskettu patella luksaatio-aste ei saa ylittää 2. Esimerkiksi yhdistelmän toisella osapuolella molemmat polvet 1.aste niin toisen oltava terve.
- mikäli koiran on todettu sairastavan aseptista luunekroosia reisiluun päässä (Legg-Perthes), sitä ei saa käyttää jalostukseen.
- mikäli koiran on todettu sairastavan PRA:ta (silmän verkkokalvon surkastuminen) tai sen on todettu olevan PRA:n kantaja, sitä ei saa käyttää jalostukseen.
- mikäli koiran on todettu sairastavan jotain muuta perinnöllistä sairautta, sitä ei saa käyttää jalostukseen

Yleisten suositusten lisäksi suositellaan että:

NARTTU:

- nartulla on oltava vähintään palkinto ”erittäin hyvä” (EH) laatuarvostelussa SKL-FKK:n hyväksymästä koiranäyttelystä
- siitokseen ei suositella astutushetkellä 16 kuukautta nuorempaa tai 7 vuotta vanhempaa narttua.
- narttu ei saisi olla yli 4-vuotias ensimmäisessä astutuksessaan
- nartun edellisestä pentueesta tulee olla kulunut vähintään 10 kuukautta
- alle 2,2-kiloista tai yli 3,5-kiloista (pieni tai suurikoista) narttua ei tule käyttää jalostukseen
- kiinnitettävä huomiota normaaliin synnytykseen elinvoimaisuuden säilyttämiseksi

UROS:

- uroksella on oltava vähintään palkinto laatuarvosanalla ”erittäin hyvä” (EH) SKL-FKK:n hyväksymästä koiranäyttelystä
- siitokseen ei suositella alle 12 kuukauden ikäistä urosta

- siitokseen ei suositella suurikokoisia urosta
- geenipohjan kaventumisen välttämiseksi pyritään noudattamaan yleistä suositusta, että uroksen jälkeläismäärä neljän vuoden jaksoissa ei ylitä 5 % vuotuisesta rekisteröintimäärästä
- kiinnitettävä huomiota normaaliin paritumiseen elinvoimaisuuden säilyttämiseksi

5.3 Rotuyhdistyksen toimenpiteet

Populaation kokonaistila ja rakenne:

Rodun populaation kokonaistila ja rakenne on kapealla pohjalla. Tehollinen populaatio on todennäköisesti pieni koska sukupolvitiedot ovat tuontikoirien osalta todennäköisesti puutteelliset. Kasvattajat ovat aktiivisia tuomaan uusia koiria ulkomailta useista eri maista, mikä on hyvä geenipohjaa ajatellen. Yhdistys kannustaa myös jatkossa kasvattajia tuomaan uusia linjoja Suomeen ja laajentamaan populaatiota. Kannustetaan kasvattajia käyttämään myös kotimaisia koiria laajemmalla jalostuspohjalla.

Luonne:

Yorkshirenterrierin tulee olla valpas, älykäs ja tasapainoinen. Pyritään kiinnittämään huomiota jalostukseen käytettyjen koirien luonteisiin sekä muistuttamaan ulkomuototuomareita kiinnittämään enemmän huomiota arvosteltavien koirien käyttöön.

Terveys:

Rodun terveydellinen tilanne on nykytiedon mukaan hyvä. On kuitenkin tehtävä tutkimusta terveyden tilastollista arviointia varten. Yhdistys kannustaa koiranomistajia aktiivisesti tutkituttamaan koiriaan. Yhdistys tekee terveystarkastuksia ja julkaisee niitä koosteena. Yhdistys organisoii polvitutkimusten joukkotarkastuksia.

5.4 UHAT JA MAHDOLLISUUDET

Populaatio

Vahvuudet: Käyttämätöntä jalostusmateriaalia on.	Heikkoudet: Ollut voimakasta matadorijalostusta, jota on edelleen
Mahdollisuudet: Uuden siitosmateriaalin hankinta on helppoa useista maista.	Uhat: Pentuekoot pienet, mikä hidastaa uusien sukupolvien tuloa. Tämän vuoksi pentueista saadaan vain vähän siitosmateriaalia.

Luonne:

Vahvuudet: Pääosin luonteet ovat hyviä	Heikkoudet: Arasti käyttäytyviä ja aggressiivisia koiria on ja niitä käytetään jalostukseen
Mahdollisuudet: Luonteiden säilyminen hyvänä todennäköistä, kunhan kasvattajia ja omistajia informoidaan rodun todellisesta luonteesta.	Uhat: Vaarana on, että rodunomainen luonne muuttuu, terrierimäisyys katoaa

Terveys:

Vahvuudet: Pääosin terve rotu.	Heikkoudet: Hampaat (hammaskivi ja hammaspuutokset), hampaiden vaihtuminen
Mahdollisuudet: Terveystilannetta voidaan seurata kyselyillä	Uhat: Patella luksaation, Legg-Perthesin ja maksashuntin lisääntyminen rodussa

Rakenne:

Vahvuudet: Hyvät yksilöt ovat Suomessa erinomaisia.	Heikkoudet: Ulkomuodollisesti kanta on erittäin kirjava. Koko ja turkin laatu vaihtelee. Koirien heikot etuosat ja tästä johtuvat puutteet liikkeissä. Luisut lanneosat.
Mahdollisuudet: Hyvän tason säilyttäminen on mahdollista.	Uhat: Kasvattajat eivät tiedosta tai välitä ongelmista.

Rodun markkinapotentiaali:

Vahvuudet: Rodun kysyntä on hyvä	Heikkoudet: Erittäin vaativa turkinhoito. Hauras kääpiökoira, joka ei sovi kaikille
--	---

<p>Mahdollisuudet: Yorkshirerteri on hyvä kaupunkikoira ja kaupunkiasuminen yleistyy jatkuvasti.</p>	<p>Uhat: Suuri kysyntä johtaa jalostuksellisesti väärin yksilöiden käyttöön. Pitovaikkeudet lisääntyvät.</p>
--	--

Yhteenveto:

<p>Vahvuudet: Suhteellisen ongelmaton rotu.</p>	<p>Heikkoudet: Yhdistyksen jäsenistön passiivisuus. Pentueista hyvin pieni osa on jalostustoimikunnan hyväksymiä yhdistelmiä. Vaativa turkinhoito. Hampaat.</p>
<p>Mahdollisuudet: Uusilla kasvattajilla hyvät mahdollisuudet tulla mukaan, populaatio laajenee.</p>	<p>Uhat: Suuri osa jalostusyhdistelmistä tapahtuu jalostus-suosituksia huomioimatta. Tähän toimintaan on yhdistyksellä rajalliset vaikutusmahdollisuudet. Matadorijalostus.</p>

5.5. Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Seuraavien vuosien aikana on tarkoitus kartoittaa rodussa esiintyviä sairauksia. Jäsenistölle on tarkoitus lähettää terveystarkastus. Samoin kartoitetaan rodun rotumäärittelyn mukainen yleistilanne erityisesti koon ja turkin laadun suhteen.

6. TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISEN SEURANTA

Toteutumista seurataan yhdistyksen tekemillä tilastoilla jotka julkaistaan lehdissä ja internetissä.

Vuosi	2012	2013	2014	2015	2016
Toimenpide	Polvitarkastuksia. Aloitetaan kasvatajakoulutus.	Tutkimussuosituks- set tilastollisten terveystietojen perusteella.	Arviointi po- pulaatiosta ja geenipohjasta	JTO:n tavoit- teiden tarken- taminen.	JTO:n päivitys

7. LÄHTEET:

Koiranet jalostustietokanta
 Birgitta Wikström: Koiran sairaudet (1993) ja ELL Ulla Eskelisen luento